

HERKESE MERHAMET EDİN!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Nahmeduhü bi-cemîi mehâmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbaği li-celâli vechihî ve li- azîmi sultânih... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahü bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehü kâl:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ
لَيُفْضَى فِي الْغَدَاةِ الْوَاحِدَةِ إِلَى مَائَةٍ عَذْرَاءٍ

(هناد عن ابن عباس)

RE. 458/1 (Ve'llezî nefsi bi-yedihî, inne'r-racüle min ehli'l- cenneti leyufdiye fi'l-gadâti'l-vâhideti ilâ mieti azrâe)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek ehadîs-i şerîfesinden bir demet *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasının 458. sayfasının başından, 1. hadisten itibaren okumaya ve izah etmeye çalışacağız inşaallah.

Bu hadîs-i şerîflerin izahına geçmeden önce, Peygamber SAS Hazretleri'ne ümmetliğimizin, sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişânesi olmak üzere hediye edelim diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbânının ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabîn ve bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan, verese-i enbiyâ olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz eseri cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun diye; kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zahid Kotku ibn-i İbrâhim el-Bursevî'nin ruhuna hediye olsun diye; bu hadîs-i şerîfleri nakletmiş olan râvilerin ve hadis alimlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; cümle hayır sahiplerinin ve bilhassa şu içinde ibadet yapıp hadis okuduğumuz, ilim öğrendiğimiz caminin bânisi İskender Paşa'nın ve ondan sonra bu caminin ayakta kalmasına yardım edenlerin, fikren, bedenen, mâlen yardımcı olanların kendilerine ve yakınlarına hediye olsun diye;

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu ilim meclisine cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ayrı ayrı ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına uygun Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetine muvafık yaşayıp huzuru izzetine Rabbimiz'in sevdiği razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

.....

Sallu alâ rasûlina muhammed...

Sallu alâ tabîbi kulûbunâ muhammed...

Sallu alâ şefîi zünûbunâ muhammed...

Allahümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihi ve sahbihî ve men tebiahu bi-ihsânin bi-adedi külli ma'lümin leke...

a. Cennette Huri Kızları

Dersin başında metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan Hennâd tarafından rivayet edilmiş. Orada Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹

¹ Hennâd, *Zühd*, c.I, s.87, no:88; Beyhakî, *el-Ba's ve'n-Nüşûr*, c.I, s.377, no:355; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.770, no:18746; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.326, no:2436; Ebû Nuaym, *Sıfatü'l-Cenneh*, c.I, s.475, no:398; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.219, no:718; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.374, no:7085; Hatîb-i Bağdadî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.371, no:320; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.484, no:39360; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.344, no:2954; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.387, no:25137.

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ
لَيُفْضَى فِي الْغَدَاةِ الْوَاحِدَةِ إِلَى مِائَةِ عَذْرَاءٍ

(هناد عن ابن عباس)

RE. 458/1 (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, inne'r-racüle min ehli'l-cenneti leyufdiye fi'l-gadâti'l-vâhideti ilâ mieti azrâe*)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım, nefsim kudreti elinde olan; hayatım, ölümüm, yaşamam kalmam kendisine bağlı olan Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne yemin olsun ki...”

(*Inne'r-racüle min ehli'l-cenneti leyufdiye fi'l-gadâti'l-vâhideti ilâ mieti azrâe*) “Cennet ehlerinden bir er kişi, adam, bir sabahta yüz tane hûri kızını dolaşır. Yüz tane hûri kızı ile bir arada bulunur.”

Böyle buyurmuş.

Kur’ân-ı Kerîm’de ayet-i kerîmelerde bildirilmiş ki mü’minlere Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin ikramı olarak cennette hûriler var.

Hûri, *ahver* kelimesinin müennesi olan *havrâ* sözünün cem’i, *huur* ve ona ismi nisbetle bağlı, onlardan birisi demek. İştikakı öyle... Gözünün akı ak, karası kara, iri gözlü, güzel gözlü demek. Ama bu güzellik sadece gözünün güzelliği değil.

Kur’ân-ı Kerîm’de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ

(الرحمن: ٥٦)

(*Fîhinne kâsırâtu't-tarfi lem yatmishünne insün kablehüm ve lâ cân*) [Oralarda gözlerini yalnız eşlerine çevirmiş güzeller var ki, bunlardan önce onlara ne insan ne de cin dokunmuştur.] (Rahmân, 55/56)

Cennette öyle hûri kızları var ki, gözlerini daha bir başkasına çevirip bakmamışlardır. Gözleri sadece o cennetlik mü'minlere açılmış, onlara bakmışlar ve hiç kimseyi görmemişler, onlara tahsis olunmuşlar. Kendilerine daha evvel insanlardan veya cinlerden bir kimse yanaşmamıştır.

Muhterem kardeşlerim!

Hadîs-i şeriflerde ihbar edilmiş ki, insan hanımının yanına Besmele'siz varırsa, şeytan evlâdına ortak oluyor. Allah etmesin... Ondan sonra o şeytanın çocuğu olan çocuklar doğunca âsi, mücrim, itaatsiz, edepsiz, ahlâksız kimseler oluyorlar.

Biz her şeyimizi Allah'ın rızasına uygun yaparız ve onun nişânesi olmak üzere Besmele'yi çekeriz. Allah'tan sığınırız, her şeyi temiz, pak, abdest ile, iyi niyetle yaparız. Hanımlarla olan, hanımların da beylerle olan normal cinsiyet dolayısıyla evlilik hallerinde de aynı nezaket, aynı zerafet, aynı taharet, aynı güzellik, aynı asalet olması lâzım! O tarzda yürürse, hayır ve bereket olur.

Cennet ehline tahsis edilmiş, kendisine cin ve ins daha önce yaklaşmamış, gözlerini efendilerine açmışlar, başka kimseye hiç bakmamışlar, başka kimse tarafından görülmemişler. Allah'ın ikram olarak bahşettiği hûriler olacak.

Burada, Gümüşhaneli Hocamız şerhte yazmış ki:

تقول كل منهنّ: وعزّتی ربّی، ما أرى فی الجنّة

شیئاً أحسن منك!

(*Tekülü küllün minhünne*) “Onlardan her birisi efendisine, öyle saygılı olacaklar, öyle itaatli olacaklar ki, her birisi, müslüman olan o cennetlik efendisine, zevcine diyecek ki:

(*Ve izzeti rabbî*) “Rabbimiz’in izzetine and olsun ki, yemin olsun ki, (*mâ erâ fi’l-cenneti şey’en ahsene minke*) şu cennette senden daha güzel bir şey görmedim!” diye yemin edecek.

Hûri kızı o cennetlik kimseye böyle yemin edecek.

“—Cennetin içinde senden daha güzel bir kimse görmedim vallâhi, billâhi...” diye Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin izzetine yemin edecek.

Öyle anlaşılıyor ki, Allah cennette mü’min kuluna ne güzellik verecek ki, o hûri kızları cennetin içindeki başka nimetlerle kıyas ediyor da efendisine: “Cennette senden daha güzel bir kimse görmedim!” diyor. Sadece efendisini görüyor, sadece efendisine bağlı, sadık, sadece efendisine gözünü açmış; başka bir yerle hiç daha önceden alâkası olmamış. Böyle imkânlar...

Bunları Allah-u Teâlâ Hazretleri bize Kur’ân-ı Kerîm’de bildirmiş. Ben atlayayım mı? Niye atlayayım? Atlamam, söylerim. Cemaat duysun, bilsin. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri bilinmesini istemeseydi Kur’an’da söylemezdi. Bilinsin.

Ey cemaat-i müslimîn!

Bilin ki Allah yolunda gider, cennete girerseniz bu nimetler var, bu imkânlar var. Eğer bu dünyanın fâni lezzetlerine aldanırsanız, bu dünyanın yalan yanlış güzelliklerine aldanırsanız, bu dünyanın yüzü gözü boyalı sahtekârlarına aldanırsanız, orayı kaybedersiniz. Eğer cennet ehlerinden bir hûri kızı bir parmağının ucunu dünya ehline gösterseydi, yerler gökler nur dolardı, insanların akılları başlarından giderdi. Öyle bir güzellik. Daha parmağı, yüzü değil...

Şehid olacaklardan bir tanesine, hûri kızlarından bir tanesi rüyada görünmüş. Şehid olasıcanın gözünü dünya görmüyor. Olmamış da rüyada görünmüş; “Efendim ne zaman geleceksin, seni bekliyorum.” diye rüyada görünce ondan sonra gözünü dünya görmemiş. Cihada girmiş, şehid olmuş. Hadîs-i şerîfte anlatılıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi ehl-i cennet eylesin... Cennetin türlü türlü, akla gelmedik, hayale sığmayan nimetleriyle mütena'im eylesin...

Muhterem kardeşlerim! İslâm'da,

الجزاء من جنس العمل.

(*El-cezâu min cinsi'l-amel*) “Mükâfat veya ceza, yapılan işe uygun düşer.” diye bir kâide vardır.

Mesela münafığı Allah cezalandıracak. Münafık ya, ikiyüzlü ya; yanardöner, bir öyle görünüyor, bir öyle görünüyor. Nasıl cezalandıracakmış?

Hadîs-i şerîften öğreniyoruz ki:

“—Gel bakalım münafık!” diyor.

Cennetin yanına kadar sokuyor. İçine değil, yanına kadar. Kokusunu duyuruyor. Güzelliklerini, köşklerini gösteriyor. Pırıl pırıl nuraniyetini, nimetlerini dışarıdan görüyor.

“—Hadi alın bunu cehenneme götürün!”
Münafık, riyakâr diyecekmiş ki:

“—Yâ Rabbi! Beni cehenneme atsaydın ama şu cenneti göstermeden atsaydın, şu cenneti görmeden atsaydın. İçimin hasreti çok daha fazlalaştı, içimin yangını daha da arttı. Gördükten sonra gitmek lazım.”

“—Sen dünyada böyle yaptın da ondan. Gösteriş, münafıklık yaptın; iyi göründün, için başka türlü oldu...İşte cennet, gör; girmeyeceksin, mahrum kal, cehenneme git!” İşte karşılık...

Bu dünyada şehvetine hâkim olan, bu dünyada arzularına gem vuran, bu dünyada Allah'ın emrine uygun yaşayan, Allah'ın istediği tarzda duygularını kullanan ahirette o mükâfata erecek. Onun için yapılan işin cinsinden mükâfat olduğundan dolayı hûri kızları da var.

Muhterem kardeşlerim!

Gerek erkek olsun gerek kadın olsun, Allah-u Teâlâ Hazretleri erkekli dişili yaratmış ya, iki tarafa birbirine karşı meyil ve alâka duygusu vermiş. İki tarafta bir muhabbet, bir meyil, bir alâka var. Buradan oraya, oradan buraya doğru bir alâka var.

Bu neden? İnsanoğlu evlat yetiştiresin, nesiller devam etsin diye...

Kuşların öyle birbirlerine karşı alâkası var, çiçeklerin alâkası var, kelebeklerin alâkası var, böceklerin alâkası var. Her mahlûkta bu hissi koymuş ki, nesiller devam etsin...

فَتَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

(المؤمنون: ١٤)

(*Fetebâreke'llâhu ahsenü'l-hâlikîn*) “Yaratana-
ların en güzeli olan Allah’ın şânı ne yücedir!”
(Mü’minûn Suresi, 23/14)

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin sanatına hayran kalmamak mümkün değil. Sun’una, hılkatına, yaratışına hayran kalmamak mümkün değil.

Böyle bir arzu koymuş. O arzudan dolayı insanlar birbirleriyle evleniyor. Dinimiz evlenmeyi de emretmiş, tavsiye eylemiş. O arzu ile evlâtlar oluyor, o arzu ile evlâtlar büyütülüyor, kahrı çekiliyor, bezi yıkanıyor, sütü emziriliyor, hastalığı çekiliyor... Kanun böyle. Allah-u Teâlâ Hazretleri çok güzel kanun koymuş. Buna göre yürüyor.

İşte insanın içine konulmuş bu arzuyu *şehvet* diye adlandırıyoruz. Arapçada *şehvet*, şiddetli arzu demektir, Her şeye karşı olabilir. Meselâ *şehvetü’t-taam*, yemeğe karşı iştihâ, şiddetli arzu demek. Ama Türkçede *şehvet* dendiği zaman, ille erkeğe kadına, kadınsa erkeğe karşı duyulan cinsel arzu mânâsına geliyor. Neyse...

Bu *şehvet* denilen arzu, çok kuvvetli bir arzudur, şiddetli bir arzudur. Çünkü neslin devam etmesi için zorluk çoktur. O zorluğu yensin diye, o

arzuyu Allah-u Teâlâ Hazretleri yaratmış. Her şeyi güzel, her şeyi yerli yerinde. Rabbimiz öyle yaratmış.

Bu arzu... Masallarda hani Alaaddin'in lambası içinde cin varmış da dışarıya çıkıyor ya, o dev oluyor ya, öyle anlatılabilir. Bu şiddetli arzu insanın içinden çıktı mı, dev gibi insanı yerden yere çalar. Burnundan yakaladı mı... Ayının burnuna halka takıyorlar da götürüyorlar ya, öyle götürür insanı. Allah etmesin. Yerden yere çalar. Oyun oynatır. Rezil rüsva eder. Bu devin lambanın içinden çıkmaması lâzım! Çıktı mı, zabt etmek mümkün olmaz.

Onun için, İslâm tesettürü emretmiş. Devin lambadan dışarıya çıkmasını önlemek için, kışkırtmayı yasaklamış. Onun için kadın erkek ayrı otursun, haremlikli selâmlıklı olsun istemiş.

“—Efendim var mı bu İslâm'da?”

Elbet var... Peygamber SAS Efendimiz yanında mübarek sahabesinden, cennetlik insanlardan birkaç kişi ile cennetlik kızı Fatımatü'z-Zehra RA'nın evine gidince, kapıdan sesleniyor:

“—Ey kızım! Perdenin arkasına geç, yanımda bazı kimseler var.” diyor.

Peygamber SAS'in huzurunda gayrimeşru bir şey mi olur? Osahâbe-i kirâm, o mübarek zât Peygamber Efendimiz'in kızına yan mı bakar?

Hayır! Bakmaz ama kanun öyle... Sen ne oluyorsun şimdi? Sana ne oluyor?

Bir şehre gidiyoruz, oraya yeni tayin olmuş bir vaiz kardeşimiz var. “Nasıl?” filan diye sordum.

“–Hocam biraz sıkıntılı.” dediler.

“–Niye?”

Öteki din görevlileri evine gitmişler de, hanım erkek beraber oturmadılar diye buna darılmışlar.

Tövbe estağfirullah! Ne günlere kaldık ya gazi hünkâr... Ya bari siz yapmayın, siz anlayış gösterin!

Bu cin, bu dev, bu şeytan o şeyin içinden çıktı mı o insanı öldürtür, başka insanı öldürtür... Gazetelerde geçen haftalar gördünüz ki kardeşini öldürmüş, kızcağızı öldürmüş... Sonra daha evvelki haftalardan birçok maceralar... Bu ilericilik gericiilik, nefis terbiyesi, bunların hepsi masaldır. Bu cin bu şeyin içinden dışarı çıktı mı, insanı yerden yere çalar.

Bunun şeriatin hududu içinde kalması lâzım, ölçü içinde kalması lâzım.

“–E baskı altında mı tutalım?”

Hayır, hayır; genç yaşta evlen!

“–E nasıl geçineceğim?”

Şimdi nasıl geçiniyorsun? Aç mı kalıyorsun, açık mı kalıyorsun? Allah rızkını veriyor. O zaman da verir, bereket de verir.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“–Hanımlarla evlenin, hanımlar bereket getirir, mal getirir.”

Çeyiz olarak değil. Beş parasız hanımla da evlensen eve hayır gelir, mal gelir. Çeyiz olduğundan değil, hayır olduğundan, bereket olduğundan. Allah o işi bereketlendirir.

Evlen, normal yoldan adam gibi ol! Gayrimeşru yoldan, onun kızına bak, ötekisinin karısını ayart, öbür tarafta gayrimeşru iş yap; cemiyet altüst olur, nesil bozulur, veled-i zina çoğalır. Terbiye ortada kalır, terbiyesiz insanlar hâkim olur. Kıyamet ondan kopar. İslâm bunu biliyor, onun için engelliyor.

Bu kuvvetli duygunun engellenmesi için evlenirsin. Eh, pekâlâ...

“—Pekiyi, evlenemedi; ne olacak?”

O zaman da oruç tutar. Çünkü bu azgınlıklar hep bu tokluktan oluyor. Karnı doydu mu o zaman insanoğlu azar, gezecek yer arar, etrafta dolaşır, çare arar. Oruç insanın arzularını kırar. İbadet o arzularını kırar, Hakk’a yöneltir.

Sonra, büyük mükâfatları düşünen insan, evvelki küçük sıkıntılara katlanır. Talebe niye bu tahsili görüyor? Yarın bir sürü talebemiz imtihana girecek. Niye bu kadar meşakkat?

Yarım milyon insan tahsile girecek, dört-beş senede okuyacak, geceleri uykusuz kalacak, lambaları yakacak, imtihanlara girecek, imtihan kapılarında heyecan çekecek...

“—Bu sıkıntıyı çekmesin, girmesin, okumasın!”

“—Yok hocam, sen cahil misin? Hiç okumasın denir mi? Bunlar okuyacak. Bu sıkıntıları varsın çeksinler.”

“—E niye?”

“—Sonra büyük adam olacaklar.”

Haa! İleride büyük mükâfat olacak diye, demek ki beride meşakkatler çekiliyormuş. Onun bir misali.

Tamam. Bu dünyada sabredersen, en kuvvetli duygu olan, bu şehevânî duygu denilen nefsânî duyguya bu dünyada Allah rızası için sabredersen, kendine hâkim olursan;

الجزاء من جنس العمل.

(*El-cezâu min cinsi'l-amel*) “Mükâfat amelin cinsinden olur.”

“—Sen neye sabrettin kulum?”

“—Yâ Rabbi! Şu baş belası şehvet arzusunu dizginledim, harama bakmadım, nâmahreme kuşak çözmedim, kötü işler yapmadım yâ Rabbi! Yanlış yola sapmadım yâ Rabbi!”

“—Pekiye kulum, al. O güzel amelinin mükâfatı olarak o amelin cinsinden bir mükâfat sana...”

Onun için hûriler var. Yoksa cennetin içinde en güzel nimet, cemâlullahı görmek. Cemâlullah'ı görmenin üstüne büyük nimet yok... Allah'ın has kulları, cuma günü emsali olan günde Allah'ın has divanına toplanacaklar. Allah-u Teâlâ Hazretleri Cemâl-i bâ kemâlini gösterecek. Mest olacaklar, tariflere sığmaz lezzetlere gark olacaklar. Cennetin içinde nimetlerin a'lâsı var. Ama bu dünyada şehvetine hâkim olursan cennete girersin, o nimetlere erersin diye o mükâfat ondan.

Özetleyeyim ki:

İnsanın içindeki en kuvvetli duygulardan biri bu şehvet duygusudur. Bunu Allah bir başka sebeple koymuş. Nesiller devam etsin, insanoğlu kıya-

mete kadar yeryüzünde yaşasın diye ondan bunu koymuş. Bunu kötü yola saptırtmamak, ıırından ıkarttırmamak, günah yoluna dndrtmemek lazım! Bu işi sevaplı yoldan yapmak lazım!

Evlenirsin; tamam, düğün dernek, dost arkadaş, ziyafet... Bak alnın açık, rahat rahat, tamam, olur biter. Ama zinaya saparsan, flrte saparsan, başka Şeye saparsan, hem bu dünyada cemiyet bozulur, nesil bozulur, dünya altüst olur, edep, namus, ar, haya duygusu kalmaz, cemiyetler çöker; hem de ahirette kişi cehenneme gider.

Bu çok önemli bir duygudur. Bu önemli duyguyu dizginlemeyi ğrenin. Mkfatın büyüklüğünü bilin. Allahu a'lem ondan Allah- u Teal Hazretleri önceden haber vermiş ki, "Bak böyle büyük mkfatlar var, kendinize sahip olun!" mânasına. Onun için bu hadîs-i şerfi okudum. Utana utana okudum ama hadîs-i şerîf böyle... Çünkü Efendimiz bildiriyor.

b. Hiçbir Şey Gizli Kalmaz

Bir başka hadîs-i şerfe geçtik. Râvisi Hz. Osman RA.

Bu Hz. Osman kimdir diye baktım şerhe de; emir'l-m'minn Hz. Osmn-ı Zinnreyn, Peygamber Efendimiz'in iki kez damadı olmuş olan Aşere-i Mübeşşere'den, cennetlik o zât-ı muhteremin rivayet ettiği hadîs-i şerîf.

Peygamber Efendimiz diyor ki:²

²Taberi, *Tefsir*, c.XII, s.368, no:14446; Hz. Osman RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.27, no:5290; *Cami'l-Ehadis*, c.XXII, s.384, no:25131.

وَالَّذِي نَفْسٍ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، مَا عَمِلَ أَحَدٌ قَطُّ سِرًّا،
إِلَّا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءً عَلَنِيَّةً؛ إِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ، وَإِنْ
شَرًّا فَشَرٌّ

(ابن جرير عن عثمان)

RE, 458/2 (*Ve'llezî nefsi muhammedin bi-yedihî, mâ amile ehadün kattu sırran, illâ elbesehu'llâhu ridâen alâniyeten; in hayren fehayrûn, ve in şerren feşerrûn.*)

(*Ve'llezî nefsi muhammedin bi-yedihî*)
“Muhammed’in nefsi elinde olan Zât’a yemin olsun ki...” Allah’a yemin olsun ki demek istiyor. Pekiyi Muhammed diye kendi adını niye anıyor?

Buna tecrit derler. Edebî bir sanattır. İnsan kendisini söylerken başka bir şahıstan bahsediyormuş gibi söyler. Meselâ:

“—Aciz bir şahıs geldi, senden bir yardım istedi, sen de onureddettin. Olur mu böyle ahbablık?” dersin.

Bir kimseye sen gidip bir yardım istedin, o da yapmadı. Kendinden bir üçüncü şahıs gibi bahsedip söylersin. Bu bir edebî sanattır. Buna tecrit sanatı derler. Kendisini tecrit ediyor, başka bir şahısmış gibi, üçüncü bir şahıstan bahsedermiş gibi konuşuyor; ama maksat kendisi ve söyleyen de kendisi...

(*Vellezî nefsi muhammedin bi-yedihî*)
“Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin olsun ki...”

Kim söylemiş bu sözü? Yine Muhammed'in kendisi, SAS. Edebî bir üslup ile, kibar, zarif bir tarz ile söylemiş.

“Şu Muhammed denilen Allah'ın kulunun canı onun elinde, Allah'ın elinde, ona and olsun ki...” diye kendisinin adını zikretmek suretiyle tevazu gösteriyor. Yoksa şerefli insanların adı zikredilmez, unvanı söylenir.

Peygamber SAS Efendimiz'e etrafındakiler, (*Yâ rasûla'llah*) “Ey Allah'ın Rasûlü!” derlerdi. Veyahut başka kimseler, mesela yahudilerden birisi gelmiş bile olsa, Peygamber Efendimiz'e, (*Yâ Ebe'l-Kâsım*) “Ey Kâsım'ın babası!” diye hitab ederlerdi.

Künyesiyle söylüyor. İsmiyle hitap etmek şerefli kimselere hakaret gibi olur, onun seviyesinde tutmak gibi olur. Şerefli kimselerin ismini herkes ağzına alamaz. Ama burada kendisi, kendi ismini alıyor ki kulluğunun, tevazuunun bir ifadesi olarak... O da güzel bir ibret alınacak iş!

Neresinden baksan bu güzelliklerin sonu gelmez, gözler kamaşır.

“—Muhammed'in nefsi, canı, hayatı, elinde olan kimseye Allah'a yemin olsun ki...”

Bu söz, (*Va'llâhi*) “Allah'a yemin olsun ki...” demek.

(*Mâ amile ehadün kattü sırran*) “Bir insan gizli bir amel işledi mi, gizlice, hiç kimse görmeden bir iş işledi mi, (*illâ elbesehu'llâhu ridâen alâniyeten*) Allah ona âşikâre bir elbise giydirir.”

(*In hayren fehayrûn*) “Eğer işlediği iş hayırlı bir iş ise, gizlice işlediği bir ibadetse, tesbihse, bir zikirse, bir sadaka vermekse, sessizce vermiş, gizli, hayırlı bir iş yapmışsa; giydirdiği elbise de şerefli, hayırlı bir elbise olur.”

O kimsenin nâmı yürür. “İyi insan, büyük insan, cömert insan...” Gizli yaptı ama Allah âşikâreye çıkartıyor. O gizli yaptı, sevabı Allah’tan bekledi, kullardan alkış istemedi, mükâfat istemedi ama Allah âşikâre eder. Öteki kullara onu sevdiren, beğendirir, nâmını yürüttürür.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kulu sevdiği zaman gök ehline seslenir:

“—Ey gök ehli! Ben filanca kulumu seviyorum, siz de sevin!” der.

Onlar severler. Melekler, gökteki bütün Allah’ın varlıkları, yaratıkları o insanı severler. Onlar da yer ehline seslenirler:

“—Ey yer ahâlisi! Allah-u Teâlâ Hazretleri filanca kimseyi seviyor, siz de sevin!”

Yer ehli de sever. Gök ehli de, yer ehli de sever. Allah gizlisini âşikâreye çıkarttırır. Gizli yaptı ama Allah âşikâre etti.

(*Ve in şerren feşerrûn*) “Kötülüğü gizli yaptı ise, Allah onu da âşikâreye çıkarttır. Bir rezalet elbisesi giydirir, nâmı tepetaklak gider, kötüye iner.”

Bu işi gizli yapmıştı. Otel odasında basılır, yakalanır. Rüşveti verirken yakalanır. Şöyle olur, böyle olur... Mahvolur gider.

Neden? Neyin cezası?

“—Sen o tenhada Rabbinin seni gördüğünü bilmedin mi? Niye yaptın? İnsanlardan korktun, gizli yapıyorsun. Gizli yapışının sebebi, insanlardan korktuğun için. Rabbinden korkmadın mı? Hadi bakalım... Sen misin saklayan? Al, ben de âşikâre ediyorum; senin rezaletini cümle cihan duysun!”

Allah duyurur!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi edepli kul eylesin...

Suçumuz kabahatimiz yok mu? Edepsizliğimiz az mı? *Her dem hatadır kârımız.* Her zaman işimiz kusurdur. Rabbimiz Settâr ismi hürmetine cümlemizi bağışlasın, günahlarımızı örtsün...

Ama bundan sonra bize edep versin. Edip, ârif, zarif kul olalım. Bu edepsizliği koyalım. Bundan bir hayır fayda yok. Niye biz buna sımsıkı yapışmışız? Sanki bu edepsizlik çok iyi bir şey mi? Bu işin niye peşini bırakmıyoruz, niye elini bırakmıyoruz? Niye vazgeçmiyoruz, bilmem ki!

“—Hiçbir şey gizli kalmaz. İyilik yaparsan yayılır, kötülük yaparsan yayılır.” demek.

Bilirler, kimse söylemese yine bilinir. Çünkü Allah duyurtur. Onun için, Rabbimiz’e biz gizlide de itaat edelim, âşikârede de itaat edelim! Rabbimiz’e her hal ü kârda ibadetimizi güzel yapalım!

Büyüklerden bir zât kitabına yazmış, çok güzel yazmış doğrusu, Allah rahmet eylesin, büyüklerimizin şefaatine nâil eylesin. Diyor ki;

“—İnsanların yanında edepsizlik yapmazsın, uslu usludurursun. İnsanlar gitti mi, türlü türlü edepsizlikleri yaparsın. Peki senin vücudunda üç yüz altmış tane vazifeli melek var, Hafaza melekleri var, yaptıklarını yazıyorlar. Mânevî bakımdan etrafın boş değil, gözünden perde kalksa göreceksin. Nerede kaldı senin meleklerle inandığın?!”

“—İnsanlara inanıyorsun, insanların yanında edebini bozmuyorsun. İnsanlar gider gitmez edepsizliğe başlıyorsun. Nerede kalsın senin meleklerle inandığın?” diyor.

Bak, işi nasıl tutuyorlar.

Hepimiz okumadık mı? Hepimiz bilmez miyiz? *Amentü billâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî...* Hepsini biliriz. Saymaya gelince biz de sayarız. Öğretmeye gelince herkesin hocası da oluruz, herkese hocalık da ederiz, akıl da satarız. Ama bak onu ötekisi nasıl değerlendiriyor. İnsan ârif oldu mu nasıl değerlendiriyor:

“—Madem melek var, madem omuzumda Kirâmen Kâtibin var, amellerimi yazıyor; madem vücuduma Allah melekler vazifelendirmiş, her eklemime, her kemiğimin eklenti yerine bir melek yerleştirmiş; o halde onların huzurunda da edepsizlik yapmayayım.” diyor.

Öyle büyük insanlar duydum ki yaşayan, yakında vefat etmiş, Allah mekânlarını cennet etsin, şefaatlerine erdirsin; “Yatakta ayağımızı boylu boyunca uzatıp da edepsizlik etmeyelim!” diye dizlerini bükerlermiş, dizlerine ip veya sargı geçirirlermiş. Yatakta yatarken, uyuduğu zaman farkına varmadan ayak uzatmak edepsizliği olmasın diye.

Şu edebe, şu zerafete bak! Ne insanlar gelmiş geçmiş... Rabbinene güzel kulluk eden insanlar geçmiş...

O insanlar gelmiş geçmiş, meydanlar boşalmış, arslanların kükrediği yerler, sahralar boş kalmış; şimdi topal tilkiler dolaşüyor. Allah onlara verdiği ma'rifeti, muhabbeti bizlere de ihsan eylesin... O edepleri bizlere de ihsan eylesin... Cümlemizi edepli kul eylesin...

Bakın bu sözün Hz. Osman tarafından söylenmesi ne kadar önemli... Hz. Osman deyince hatıra ne geliyor? Haya, utanma duygusu, arlanma duygusu, zarafet... Hatıra onlar geliyor.

Kur'ân-ı Kerîm'i okurken şehid ettiler. Sakalına yapıştı birisi de elinde kılıç, "Ey filanca!" dedi, "Baban seni bu halde görse çok üzülürdü!" dedi.

Ne insanlar... Allah şefaathlerine erdirsin. Öteki insanlar da ne biçim insanlar ki böyle insanlara kılıç çekiyorlar. Onlar da nebiçim... İnsan mı?.. Nasıl insan?

İnsan ama... Hepimizin bildiği şeyi yeri gelmişken bastıra bastıra söyleyelim:

Bu insan denilen şeyin elinin ayağının, gözünün kulağının, dudağının olması yetmiyor. Bu insanın terbiyesi lazım geliyor. Bu insan terbiye görmezse, nefsinin elinde esir olursa, şeytana maskara olursa her türlü haltı karıştırır. Her türlü edepsizliği, zulmü yapar.

Biz içimizdeki bu düşmanları yenmeyi öğreneceğiz. Şu nefis denilen, içimizde kendi nefsimiz var ya, kendimiz, canımız, nefsimiz;

işte o en büyük düşman... Çok şeyi o yaptırtıyor. Sonra, şeytan yaptırtıyor.

Bir insan işte bunlara karşı durmayı öğrenirse, insan olur. Nefse ve şeytana karşı durmayı öğrenemezse, hayvandan da aşağı gider.

أُولَئِكَ كَالنَّعَامِ بَلَّوْهُمُ أَضَلُّ

(العراف: ١٧٦)

(Ülâike ke'l-en'âmi) “Onlar hayvanlar gibidir. (Bel hüm edallü) Daha dalâlette, daha da sapıktırlar.” (A'raf 7/179)

Mahallenin çocukları kaplumbağaya vurmuşlar vurmuşlar, yaralamışlar ama kabuğunu kıramamışlar. Kabuğu sert... Taşı vurmuşlar vurmuşlar, kıramamışlar. Çocuklarımızı merhametli yetiştireceğiz.

Orada bir at arabası duruyormuş, sütçü beygiri, arabasının tekerinin önüne koymuşlar. Sütçü geldiği zaman atı çekecek, tekerin altında kalacak, bakalım ne olacak diye haylazlar, yaramazlar kenardan bakıyorlar.

At başını eğmiş, kaplumbağayı görmüş, biraz yan tarafa doğru gitmiş, ondan sonra tekeri onu ezdirmeden dolaştırmış.

Hayvanda merhamet var; insanoğlunda terbiye görmediği zaman merhamet yok. Terbiye olmadığı zaman böyle olur.

Bu insanların terbiye edilmesi lâzım, yetiştirilmesi lâzım!

Nerede terbiye edelim? Kaç tane yumurta kırmak lâzım, sirkesi kaç kaşık katılacak, sarımsak dövülecek mi içine?

Öyle terbiye değil bu... Bu insanın yetiştirilmesi için küçükten başlayacaksın. Terbiyenin ilk malzemesi helâl süt... Çocuğa helâl süt vereceksin. Haram oldu mu, sen istediğın kadar uğraş. İçine pislik gittikten sonra dışarıdan sil bakalım, temizlenecek mi? Karası çıkar mı?

Çıkmaz ki; haram yedirdin.

“—Bizim çocuk yola gelmiyor hocam!”

Gelmez. Helâl yedirmedi ki, haram yedirdin, ondan...

İlk önce helâl sütle besleyeceksin. Ondan sonra da Kur’ân-ı Kerîm’ini öğreteceksin. Ondan sonra sen kendin ona nümune olacaksın.

“—Oğlum kapıya gelen adama, ‘Babam evde yok!’ deyiver.”

“—Tamam...”

Ondan sonra, o çocuktan sen doğru söz bekle bakalım! Söyler mi? Söylemez.

“—Babam evdeyken ‘Evde yok.’ dedirtti.”

Tamam, o da bir ayağının üzerinde, bir topuğundan dönerken bin tane yalanı kıvırttırır. O, çocuğun babasından aldığı terbiyedir.

Kendimiz adam olacağız. Kurdun oğlu sonunda kurt olur. Başka çaresi yok. Kendimiz insan olacağız, kendimizi terbiye edeceğiz. Evlâdımızın üstüne titreyeceğiz, onu hayırlı evlât yetiştirmeye çalışacağız. Çok mes’uliyetimiz var. Çok

boş kafa gezdiriyoruz, çok veballer yükleniyoruz.

Allah bizi affetsin... Bizim kurtulmamız çok zor, meğer ki Rabbimiz kurtara... Çünkü o, kurtarmasını da bilir. Yoksa helâk oluruz.

Gece gündüz ağlayalım da gözyaşı hürmetine cehennemden ateşi sönermiş. Belki Rabbimiz bizi cehennemden lütfuyla keremiyle halâs eder; gözyaşlarımız inşaallah ıslahımıza vesile olur.

c. Komşu Hakkının Önemi

Bildiğiniz bir hadîs-i şeriftir. Râvisi Abdullah ibn-i Mes'ud RA. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:³

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا يُسْلِمُ عَبْدٌ حَتَّى يُسْلِمَ قَلْبُهُ،
وَلَا يُؤْمِنُ حَتَّى يَأْمَنَ جَارُهُ بَوَائِقَهُ . قِيلَ: وَمَا
بَوَائِقُهُ؟ قَالَ: غَشْمُهُ وَظَلْمُهُ

(الخرايطى فى مساوئ الخلق عن ابن مسعود)

RE. 458/3 (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yuslimü abdün hattâ yuslimu kalbühû, ve lâ yu'minü hattâ ye'mene câruhû bevâikahû. Kîle: Ve mâ bevâikuhû? Kàle: Gaşmuhû ve zulmuhû.*)

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.387, no:3672; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.182, no:7301; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.395, no:5524; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.I, s.354, no:344; Haraiti, *Mesaviü'l-Ahlâk*, c.I, s.398, no:375; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.213, no:164; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LII, s.319; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.56, no:24924; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.398, no:25164.

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsim kudreti elinde olan Allah’a and olsun ki, (*lâ yuslimü abdün hattâ yuslime kalbühû*) kul müslüman olmaz, kalbi müslüman olmadıkça... Kalbi selâmette olmadıkça kendisi müslüman olmaz.”

(*Ve lâ yu'minü*) “İman ehli de olmaz, imana sahip mü'min bir kul da olmaz; (*hattâ ye'mene câruhu bevâikahû*) komşusu zulmünden, şerrinden emniyette olmadıkça, o kişi hakiki mü'min olmaz.”

(*Kîle: Ve mâ bevâikuhû*) “Bu *bevâikuhû* dediğiniz şey nedir yâ Rasûlallah?” diye kelimeyi sordular.

(*Kâle*) Dedi ki: (*Gaşmuhû ve zulmuhû*) “Yaptığı gadirlere, zulümlere, haksızlıklara *bevâik* derler. Komşunun başına ördüğü çoraplar, açtığı gâileler demek.”

“—O gâileleri yaparsa, iyi mü'min olmaz; onlar olduğu zaman imanı tamam olmaz!” demek.

Muhterem kardeşlerim!

Burada Peygamber Efendimiz *iştikak* sanatıyla, edebî sanatla anlatıyor. *Esleme-yuslimü*, müslüman olmak demek. Arapça bilenlere biraz bir bilgi olsun: Aslında *ef'ale* bâbından birtakım fiiller bir semte gitmek mânasına gelir. Mesela *eş'eme*, Şam tarafına gitmek demek. *Eymene*, Yemen tarafına gitmek demek. *Encede*, Necid tarafına gitmek demek.

Esleme, selâmet tarafına gitmek demek. *Amene*, iman ve emniyet tarafına gitmek demek.

İştikak bakımından kelimenin bu hâlet-i ruhiyyeye isim olarak verilmesinin sebebini anlamakta faydası olur diye söylüyorum.

Esleme, selâmet tarafına gitmek demek. Bir insan müslüman oldu, ne demek?

“—Selâmet yolunu tutturdu, dünyada ahirette selâmete erecek” demek.

Mü’min oldu, ne demek?

“—Kendisini emniyete aldı” demek. “Dünyada ve âhirette emniyete erişti, emana kavuştu. Allah’ın emanına erdi. ‘Ey kulum sana eman verdim, cehennemden korudum, sana azap etmeyeceğim, korkma!’ O dereceye erdi.” demek.

Kişi ne zaman müslüman olamıyor?

(*Lâ yüslimu abdün hattâ yuslime kalbuhû*) “Kalbi selâmette olmadıkça kişi müslüman olmuyor.”

“—Hocam müslümanım el-hamdü lillâh, mü’minim...” Ama kalbin nasıl?

“—Kalbim de temiz hocam! Sen benim kalbime bak!” Ah bir açıp da bakabilsem! Ah bir açıp da bakabilsek.

Yüzünü boyamış, gözünü boyamış, eteği kısa, kolu açık, bacağı açık, işi karışık, karmakarışık;

“—Kalbim temiz.” diyor.

Biliyor, kalbini açamayacağımızı bildiğinden; “Sen benim kalbime bak, temiz!” diyor. Açılacağını bilse demez, o zaman korkar. “Gel işte, aç bakalım, gör!” O zaman demez. Açılmayacağını bildiği için;

“—Sen benim kalbime bak!”

Senin kalbine bakan bakıyor zaten... Senin kalbinde bir hayır yok ki! Hayır olsaydı alâmeti üzerine aksederdi. Sende ne hayır var? Kalbi temizmiş!

İnsanın kalbi sâlim olacak, nereden?

Kötü huylardan, kötü duygulardan, kötü maksatlardan, ikiyüzlülükten, riyakârlıktan, nifaktan, münafıklıktan kalbi selim olursa, pak olursa, temiz bir kalbi olursa, iyi niyetli bir kalbi olursa; tamam, o zaman müslüman olur. Öyle olmadığı takdirde, boşuna müslümanım diye efe efe dolışmasının ortalıkta... Allah insanın içine bakar.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ أَجْسَادِكُمْ وَصُورِكُمْ، وَلَكِنْ
يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

(م.حم. عن أبي هريرة)

(*Inna'llâhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve ecsâdiküm*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri sizin cesetlerinize, cisimlerinize, suretlerinize

⁴ Müslim, *Sahih*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.284, no:7814; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.120, no:394; İshak ibn-i Rahaveyh, *Müsned*, c.I, s.369, no:379; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.272; Beyhaki, *el-Esma ve'l-Sıfat*, c.III, s.37, no:948; Temmamü'r-Razi, *el-Fevaid*, c.I, s.70, no:69; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.VII, s.124; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.326; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.III, s.297, no:3456; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.II, s.448, no:1678; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.400, no:17717; Ebu Mâlik el-Eş'ari RA'dan.

bakmaz. (*Velâkin yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm*) Kalplerinize, niyetlerinize bakar ve o niyetlerle yaptığınız işlere bakar.”

Ne niyetle yapmışsanız ona bakar. Nereye gidiyorsun, ne tarafa doğru gidiyorsun oradan belli. Tutturduğun yol oradan anlaşılır.

Muhterem kardeşlerim!

Kalbimizi müslüman edeceğiz. Kalbimizi sâlim edeceğiz. İçinde kötü huy, kötü duygu olmayacak. Karşımızdakine kin, haset, buğz olmayacak; adâvet, riya, gösteriş, haksızlık, zulüm olmayacak. Bu kalbi temizleyeceğiz.

“—Eyvah hocam! Bu nasıl temizlenecek?”

Gerçekten zor. Temizlenmesi kolay olsaydı bütün bu insanları yakalar yakalar, temizler, dışarıya salardık, herkes temiz kalpli olurdu, memleket gül gülistan olurdu. Zor. Eğitim istiyor.

Eskiden Mevlevî tekkesine girenleri yüznumaraya gönderirlermiş:

“—Git, yüznumara, helâ temizle.” Orada kaç sene çalıştıktan sonra;

“—Gel, mutfakta patates ayıkla, soğan soy.”

Seneler senesi... Bilmem kaç sene sonra derviş dede olurmuş, derviş olurmuş, Mevlevî dervişi olurmuş...

Başka tarikatlarda da öyle... Bursa'nın hâkimine, kadısına Üftade Hazretleri ciğer sattırmış;

“—Hadi git, ciğer sat!”

Satar mısın?

Bugün çok kimse yapamaz. Bugün çok kimse mevkiine uymayan bir şeyi teklif etsen yapamaz. Yapamıyor. O satmış. Tamteslim olmuş, nefsinin ezmiş. Nefsine hâkim olmayı öğrenince de hocası salâhiyet vermiş;

“—Tamam, sen bu işi başardın. Sen nefsin oyununa gelmezsin, nefsin oyununa gelip de insanları aldatmazsın. Dinini, ahiretini satıp da dünyalık devşirmeye kalkmazsın. Sen Allah’tan korkarsın. Hadi bakalım git, Allah’ın kullarına Allah’ın dinini öğret.” diye İstanbul’a göndermiş.

“—Umarım ki padişahlar senin atının dizgininden çeker de, üzengisini tutar da, sana hürmet eder.” demiş.

Üftâde Hazretleri’nin o dervişi, Aziz Mahmud-u Hüdâyî Üsküdar’da dolaşıyormuş. Padişah da oraya teftişe çıkmış. Hocaefendi Hazretleri’ni görünce atından atlamış aşağıya, şeyhinin, hocasının elini eteğini öpmüş. Ondan sonra da;

“—Efendim, buyurun benim atıma binin!” diye ısrar etmiş.

Şeyh efendi;

“—Yok, estağfirullah...” demiş.

Yaya gidiyormuş. Padişah attı, ötekisi yaya. “Yok” filan dediyse de çok ısrar edince gülmüş, demiş ki:

“—Binmezdim ya, Hocamız’ın duası yerine gelecek anlaşılabilir...” demiş.

Padişah üzengisini tutuveriyor, o da:

“—*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.*” diyor, ayağını koyuyor, ata biniyor.

Padişah dizgininden tutuyor, önünden yürüyor. Arkasından hocaefendisi, şeyh efendisi, Aziz Mahmud-u Hüdâyi Hazretleri atın üstünde...

Tabii öyle terbiyeler, öyle müşidler, öyle müridler olmuş. Allah’ın lütfu dâimdir, her devirde olur inşaallah...

Kalbi sâlim olacak.

Başka? Komşusu emniyette olacak. Komşusuna insan ne yapar?

Çalgı çalar, radyoyu açar, çöpünü atar, tarlasına tecavüz eder. Hududu biraz kaydırır, sapanını sürerken biraz şu tarafa yıktırtır, oradan bir karış kazanmayı kâr sayar. Tam getirir, onun yanına bir garaj yapar. Onun tarlasını, bahçesini gölgelendirir. Aldırmaz, kendisinin işini yapıyor ya, gerisine bakmaz. Girerken çıkarken çiçeğini kopartır, meyvesini kopartır. Kızına bakar, karısına bakar.

Böyle komşuluk olur mu? Olmaz.

Olmazsa, Müslümanlık da olmaz, mü’minlik de olmaz.

Senin kardeşin, komşun, senden emin olacak. Kapısı açık olduğu halde sana karşı emniyet duygusu duyuyor mu?

“—Benim komşum karıma kızıma bakmaz, malıma tecavüz etmez, bana haksızlık etmez!” diye emniyette mi?

Emniyetteyse, sen o zaman mü'minsin. Eğer senden kuşkuda ise, sana itimat edemiyor ise ve senin zulmün, cevrin ona ulaşıyor ise, sen daha mü'min değilsin.

Çünkü bizim dinimiz komşuya hürmet etmeyi çok emretti. Cebrail AS Peygamber Efendimiz SAS'e geldi geldi, komşu haklarını tavsiye etti. Geldi geldi, komşu haklarını tavsiye etti.

SAS Efendimiz diyor ki:⁵

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5669; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2025, no:2625; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.360, no:13340; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2025, no:2624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.760, no:5151; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.332, no:1942; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1211, no:3673; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.187, no:25580; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.265, no:511; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:647; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.65, no:4590; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.220, no:25416; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.84, no:9562; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.275, no:12389; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.1005, no:1745; ; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.396, no:2707; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.101, no:320; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.190, no:1496; Hz. Aişe RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.760, no:5152; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.332, no:1943; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.38, no:2403; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.371, no:2388; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VIII, s.231, no:1538; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.445, no:9744; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.265, no:512; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.190, no:141; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.241, no:1586; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.81, no:624; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VIII, s.230, no:1538; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.109; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.VIII, s.822; Ebû Ümâme RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.302, no:13541, 13542; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.86, no:24878; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1212, no:2215.

مَا زَالَ جِبْرِيلُ، يُوصِينِي بِالْجَارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ
سَيُورِثُهُ

(م. د. ت. حم. ق. عن ابن عمر؛ حم. ق. عن عائشة)

(*Mâ zâle cibriîl, yûsînî bi'l-câr, hattâ zanentü ennehû seyüverrisehû*) “Cebrâil AS geldi bana, o kadar çok komşu haklarından bahsetti ki, o kadar çok komşuyu tavsiye etti ki, ‘Aman komşuya dikkat et, aman komşu hukukuna dikkat et!’ diye o kadar tavsiye etti ki, komşu komşuya varis olacak sandım.”

Dinimizin bu komşuluğa bu kadar önem vermesi nedir?

İnsanlar birbirlerine sargın olsun, muhabbet etsinler diye. Adâvet olmasın, buğz olmasın diye.

Ama dinin bu gayesi de unutulmuş. Bugün her komşu her komşuyla ihtilafta. Hudut ihtilafında, bilmem ne ihtilafında, bilmem şöyle böyle, herkes bir şey... Eskiden komşusunun evinden daha yüksek yapmazlarmış. Komşusu komşusunun avlusuna pencere açmazlarmış. Hanımı çıkacak, çocuğu çıkacak, çamaşır yıkayacak, patates kızartacak, patlıcan kızartacak, görünmesin diye kimse kimsenin evine doğru cam açmazmış. Görünecek tarafına cam açmazmış, kibarlık olduğu zamanda...

O Bursa'nın eski Hisar semtine gidin, Malatya'ya gidin, Erzincan'a gidin, nereye giderseniz müslümanın evinin duvarı yüksektir, bir avlusu vardır ve o avluya bir başka evin camı bakmazdı bir zamanlar. Masal, yani bir zamanlar böyleydi.

Bakmazdı.

Sonra? O komşunun evinden daha yüksek ev yapmak bile o komşunun hakkına tecavüz sayılırdı.

Sonra işler değişti. Nasıl değişti? Batı'dan samyeli esti, bütün yeşillikler kurudu. Batı'dan samyeli esti, kızgın bir yel, her şeyi yaktı...

Karşındakinin yüreği daha çok hoplasın. Şeytan... Biz onu gidip taklit ediyoruz. Öyle şey olur mu? Onun akli fikri şeytanlıkta. O Rahmânî bir şey düşünmez ki. Sen onu ne diye taklit ediyorsun? Sen mü'minsin, o kâfir; sen cennetin gülüsün, o cehennem odunu... Arada ilgi yok ki, sen niye onu taklit edeceksin?

“—Peki, kimi taklit edeyim hocam?”

Sen Peygamber Efendimizin yolunda yürü! Bu hadisleri ondan okuyoruz. Sen onun izinde yürü! Sen cennete gideceksin. Sen ona ne bakıyorsun?

“—Ama hocam füzeleri var, uzaya gidiyorlar, uçakları var.” Başlarına çalınısın!

Bizim kabahatimiz. Bizim de olabilirdi, biz darmadağın dağıldık. Onlar bize bir şey yapmıyor, Allah bize ceza veriyor. Onların bize bir şey yapmaya gücü yetmez, yetmiyordu eskiden. Allah yolunda yürürken güçleri yetmiyordu. Biz üstündük, bizi gördükleri zaman kaçacak delik arıyorlardı. Biz Allah'ın yolundan döndüğümüz için Allah bizi cezalandırıyor. Cezanın şekli onların elinden geliyor. Onlarla cezalandırıyor. Bizi düşmanla te'dîb ediyor. Biz Hakk'ın yoluna dönsek yine yardım eder.

Osman Gazi vasiyetinde oğlu Orhan'a diyor ki:

“—Ey oğlum! Benden ibret al ki bu diyara bir zayıf karınca gibi geldim.”

Zayıf karıncacık gibi gelmiş Osman Gazi, böyle diyor oğluna vasiyetinde... Sonra ne olmuş? Devleti üç kıtaya yayılmış bir imparatorluk olmuş.

Neden? Edebi sayesinde, hürmeti sayesinde, Kur'an'a bağlılığı sayesinde, karşısında el pençe divan durması bereketine, ulemâya hürmet etmesi yüzü suyu hürmetine, hayırlıların duasını almanın bereketiyle...

“—Hayırlının duası ne olacakmış?”

Din, iman, ahlâk, edep bir tarafa atıldı. Ondan sonra böyle tepetaklak gitti.

Edirne'ye geldikleri zaman, Bulgarlar'dan bir tanesi bizim Edirne'deki müslümana demiş ki;

“—Biz neden bu Edirne'yi aldık, biliyor musunuz?”

“—Yok, bilmiyorum.” demiş.

“—Biz sizin ahlâkınızı aldık, siz bizim ahlâkımızı aldınız.” demiş.

“—Sizden biz duyardık ki bir çocuk, anasının babasının bir yatakta yattığını hiç görmez.”

O kadar edebe riâyet ediliyor. Uyuyorlar, bir şey yok. Ama bir arada yattığını dahi görmezlerdi. Öyleydi.

“—Siz bu edebi bıraktınız, terbiyesizliğe düştünüz ama biz de edebe riâyet ettik.” diye anlatıyorlardı.

Doğrudur. Edepten ayrılan, işi gevşeten, tedbiri bırakan, gayreti unutan, güzel yolu bırakan kötü yola düşer. Hidâyetten çıktı mı, insan nereye gidecek? Nereye çıkarsa çıksın, hidâyetten sonra ne olacak? Dalâlet olur, başka bir şey olmaz. Hidâyeti bıraktı mı bir insan, eline bir hayır geçmez.

Evet, komşusunun şerrinden emin olmadığı kimse hakiki mü'min olmaz.

d. Ahirette Hak Sahipleri

Câbir ibn-i Abdullah Hazretleri'nden bir hadîs-i şerîf ki, ahiretin ahvâlini anlatıyor.

Peygamber Efendimiz SAS buyurdu ki:⁶

وَالَّذِي نَفْسٍ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، إِنَّ الْعَبْدَ لَيَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَهُ حَسَنَاتٌ أَمْثَالُ الْجِبَالِ الرَّوَاسِيِّ، يَظُنُّ أَنَّ هُوَ سَيَدْخُلُ بِهَا الْجَنَّةَ؛ فَلَ تَزَالُ مَظْلَمَتُهُ تَأْتِيهِ، حَتَّى مَا يَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ؛ وَحَتَّى يُجْعَلَ عَلَى هِ أَمْثَالِ الْجِبَالِ الرَّوَاسِيِّ، وَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ

(الدِّيلْمِيُّ عَنِ جَابِرٍ)

RE. 458/4 (*Ve'llezî nefsi muhammedin bi-yedihî, inne'l-abde le-ye'tî yevme'l-kiyâmeti, ve lehû hasenâtün emsâlü'l-cibâli'r-revâsiyyi, yezunnü ennehû seyedhulu bihe'l-cennete; felâ*

⁶ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.364, no:7050; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.506, no:7644; *Câmiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.375, no:25110.

tezâlû mazlîmetuhû te'tîhi hattâ mâ yebkà lehû hasenetün, ve hattâ yüc'ale aleyhi emsâlû'l-cibâli'r-revâsiyyi, ve yü'meru bihî ile'n-nâri.)

(Ve'llezî nefsi muhammedin bi-yedihî)
“Muhammed’in nefsi elinde olan o Zât’a yemin olsun ki, Allah’a and olsun ki, *(inne'l-abde leye'tî yevme'l-kıyâmeti)* kıyamet gününde kul gelir. *(Ve lehû hasenâtün emsâlû'l-cibâli'r-revâsiyyi)* Yüce dağlar emsali haseneleri olduğu halde kıyamet gününde kul gelir.”

Dağlar yüksek, sapasağlam duruyor, kum yığını gibi değil. Böyle yerinde sabit duran dağlara *râsiyât* derler, *râsiye* derler. *Revâsî'* diye cem'i gelir.

O yüce, yüksek, yerinde sabit böyle göğsünü germiş, karşında azametle duran dağlar gibi öyle sevaplarla kul kıyamet gününde gelir. Nereye gelir? Söylenmiyor ama, amellerin tartıldığı mizanın başına gelir. Kulun hesabı görülecek.

(Yezunnu ennehû seyedhulu bihe'l-cennete)
“Sanır ki bu getirdiği dağlar gibi sevaplar sayesinde cennete girecek.” O zanla oraya, mizanın başına gelir. Neden?

Namaz kılmıştır, oruç tutmuştur, hatim indirmiştir, Kur'an okumuştur, sadaka vermiştir... İyi. Öyle umarak oraya gelir.

Sonra ne olur?

(Felâ tezâlû mazlîmetuhû te'tîhi) “Yapmış olduğu zulüm vehaksızlıkların sahipleri, o zulüm ve haksızlıklara mâruz kalan kimseler, hak sahipleri gelmeye başlarlar.”

“—Yâ Rabbi, bu benim hakkımı yemişti. Bu benim kalbimi kırmıştı. Bu bana şöyle etmişti. Bu beni sövmüştü, dövmüştü. Şöyleydi böyleydi...”

Hak sahipleri uğradığı haksızlıktan şikâyet edip hakkını istemeye bu adama gelmeye başlar. Dağlar gibi sevapları var, mizanın başına getirmiş. Gelirler, istemeye başlarlar. Ama o kadar çok işlemiş ki günahı... (*Hattâ mâ yebkâ lehû hasenetün*) “Herkes hakkını alıp gittikçe bu dağ azalır, azalır, azalır, hiçbir iyiliği kalmaz.”

O dağlar gibi sevapların hepsi tükenir de mizana koyulacak bir hasenesi kalmaz adamcağızın, zavallının... Hepsi hak sahipleri tarafından alınır gider. (*Ve hattâ yüc’ale aleyhi emsâlü’l-cibâli’r- revâsiyyi*) “Kendisinin aleyhine başkasının günahları o sabit, göğsünü germiş yüce dağlar gibi mizanına yığılmış olarak kalır.”

Neden?

Hasenâtı kalmadığı zaman, hak sahibi bir kimse “Ver hakkımı!” diye geldiği zaman, “Yâ Rabbi, hakkımı versin, bana zulmetmişti.” dediği zaman sevabı yoksa kişinin ne olacak?

Ona:

“—Senin günahından o sevaba kadar denk olacak miktarı buraya bırak.” derler.

O kendi işlediği günahı o kadarını bırakır, oraya öyle gider. Hafiflemiş olur. Zaten hasene alsaydı, o günahın o kadarını söndürecek. Hesap öyle denk geliyor. Onun günahı ona yığıldı. Sevabı bitti, bir günah yığıldı.

Arkasından bir başka şahıs gelir, o da hak ister. Sevap yok...

“—Hadi sen de günahndan birazını bırak!”

O miktarda o da bırakır. Ötekisi de bırakır, ötekisi de bırakır, ötekisi de bırakır... Günahlar bu sefer yığılır. Bu günahları bu adam işlemedi. Ötekiler işledi ama hakkı geçmiş, başkalarının hakkını yemiş, kul hakkı yemiş. Kullara zulmetmiş, hakkını yemiş. O hakkı yenik kimseler gelip istediği için, hakkını veremediğinden, sevap olarak onların günahları buraya devroluyor. Böylece o kişi dağlar gibi günahlarla baş başa kalıverir.

(*Ve yü'meru bihî ile'n-nâri*) “Bu durum üzerine de kendisi için emrolunur; ‘Atın bunu cehenneme!’ diye, cehenneme atılır.”

Günah işlemedi ama kul hakkı yedi, haksızlık yaptı, zulmeyledi diye bu böyle olur.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için sen kendin içki içmedin, sen kendin zina etmedin, sen kendin kumar oynamadın, sen kendin şöyle yapmadın, böyle yapmadın ama kul haklarından ne haber? Herkesin hakkına riâyet ediyor musun? Hakları yiyor musun? Aldırmıyor musun? Başkalarının hakkını çiğniyor musun? Başkalarını mânevî yollarla üzüyor musun? Rencide ediyor musun? Onlara dikkat et, çünkü onlar senden gelip haklarını alacaklar.

“—Boynuzsuz koyun boynuzludan hakkını alacak.” deniliyor ya, o günde herkesin birbirinden kaçtığı, ananın babanın evlattan, karının kocanın

birbirinden, kardeşlerin birbirinden kaçtığı günde, kul hakkı insanı çok zarara uğrattır. Zulüm kıyamet gününde zulümât olur.

Onun için bunlara çok dikkat etmemiz lâzım! İnsanın işlediği sevaplar elinden gidiyor. Başkasına gidiyor. Kendisinin işlememiş olduğu günahlarının veballeri mizanına konuluyor da cehenneme düşüyor.

Onun için Müslümanlık, güzel huy demektir, hakka adalete uymak demektir. Hepimiz birer sivil hâkim olacağız. Hepimiz elimizde terazi, hep hakkı tartacağız, hakkı söyleyeceğiz, hakkı işleyeceğiz. Haksızlığın karşısında duracağız. Haksızlığa bulaşmayacağız:

“—Yok, ben ona gelemem, ben onu yapamam, yok öyle şey!” diyeceğiz.

Öyle dese herkes, ortalık iyi olur. Çok az insan böyle yapıyor. Çok az kimse...

Bizim mahallenin bakkalına gidiyorum:

“—Hocam, sabahleyin erken saatte sütçü kasayı getiriyor, bırakıyor. Geliyorum bakıyorum, birkaç şişe gitmiş.”

Haramdan korkmuyor, alıyor gidiyor. Böyle haram-helal diye aramadığı gibi;

“—Bu haramdır.” dediğin zaman diyor ki:

“—Haramsa ver bana, ben yiyeyim!” diyor.

Kimisi de öyle. “Haram” diyorsun, “Sen yemezsen, ver bana, ben yiyeyim.” diyor. Edepsiz yani pervasız...

e. Herkese Merhamet Edeceksiniz

Bu hadîs-i şerîf de merhametle ilgili.

Ebû Hüreyre RA'ın bize rivâyet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا رَحِيمٌ.
قَالُوا: كُلُّنَا رَحِيمٌ. قَالَ: لَا، حَتَّى يَرْحَمَ الْعَامَّةَ

(الحكيم عن أبي هريرة، الحكيم عن الحسن)

RE. 458/6 (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete illâ rahîmün. Kâlû: Küllünâ rahîmün. Kâle: Lâ, hattâ yerhame'l- àmmeh.*)

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) “Şu canımın elinde olduğunu bildiğim Rabbim, yaradanıma yemin olsun ki, (*lâ yedhulü'l-cennete illâ rahîmün*) cennete ancak merhametli olan, rahîm olan, rahmet sahibi, şefkat sahibi, acıma duygusuna sahip kişi girecek.”

(*Kâlû*) Onun üzerine sahâbe-i kirâm dediler ki: (*Küllünâ rahîmün*) “Yâ Rasûlallah, hepimiz merhametliyiz. Merhametsiz, katı kalpli değiliz, müslümanız.”

⁷ Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.424, no:1454; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.368, no:7067; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.283, no:13477; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.IV, s.133; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.352, no:990; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.310, no:5989; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.397, no:25162.

(Kâle) Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (Lâ, hattâ yerhame'l- âmmeh) “Azıcık bir merhametle olmaz, herkese acıyacak. Herkese merhamet etmedikçe olmaz.”

Herkes ne demek? Müslümanı, suçlusu, suçsuzu, haklısı, haksızı, herkesi sevecek, herkese merhamet edecek. Umuma karşı...

“—Ben suçluyu nasıl severim?”

Suçluyu seversin, suçundan kurtarmaya çalışırsın. İnsan olduğunu bilirsin. Senin de zaman zaman, istemeye istemeye hatalar yaptığını bilirsin. Onu doğru yola getirmek için çare ararsın. Kusurunu örtersin. Gidersin “Kardeşim!” dersin, nasihat edersin, politika güdersin.

Bizim bir arkadaşımız;

“—Ya filancadan ben neler çektim...” diyor.

“—Ne çektin?” dedim.

“—Onu yola getirmek için az mı futbol oynadım...” diyor.

“—Futbola çok meraklıydı bu!” diyor, birisini anlatıyor. “Çok meraklıydı futbola, ben onu futboldan çekip de getirdim.”

Hocası emretmiş:

“—Kardeşlerinizi alın getirin, buraya kazandırın, doğru yola getirin!” diye.

“—Bu çok futbol severdi. Ben de onun yanında futbol oynar gibi yaparak, ahbaplık yaparak yakasına yapışıp tekkeye getirip, adam edinceye kadar ne çektim...” diyor.

Politika bu...

Bizim arkadaşlarımızdan birisi diyor ki;

“—Hocam ben açık bir kız aldım.”

Etme yahu, niye öyle yaptın?

“—Bilerek yaptım.” diyor.

Neden?

“—Açığı alacağım, kapatacağım diye yaptım.”

Kapattın mı?

“—Kapattım el-hamdü lillâh! Okuttum, anlattım. Allah’ın emirlerini yasaklarını söyledim. Şimdi başını kendiliğinden kapatıyor.”

Sonra?

“—Şimdi hedefim kaynanam. Kaynanamı da örttüreceğim.” Onu da örtünmüş.

“—Şimdi hedefim baldızım... Bütün bu sülâleyi örttüreceğim, yola getireceğim.” diyor.

Politika, zihniyet, bir niyet... Allah razı olsun!

İnsan böyle politika güdecek, çare arayacak ki Allah’ın dinine kendisinin bir faydası olsun.

Herkes merhamet edeceğiz.

“—Günahkâra da merhamet edilir mi?”

Ya ne yapılır? Günahkâra acınmayacak da kime acınacak? Cehennemde çıra gibi yanacak bu adam. Yazık değil mi?

Anası babası, Ali, Veli, Ahmet, Mehmet... Kendisi de müslüman evlâdı, bak nerelere gidiyor! Cayır cayır, kütük gibi yanacak, dumanlı dumanlı yanacak. Yanmasın diye acımak gerekmez mi?

Zaten günahkâr bir insanı, günahından dolayı ayıplasan olmaz. Günahından dolayı, “Vah! Yuh! Yazık! Edepsiz! Arlanmaz! Utanmaz! Allah kahretsin!” dersen, o iş senin başına gelmedikçe Allah senin canını almaz.

“—Ayıplayan kimse ayıpladığı şey burnunda bitmedikçe, başına gelmedikçe Allah onun canını almaz.”

Bu bir kaide... Onun için kimseyi ayıplamayın.! Günahkârı da ayıplamayın!

“—E ayıplamayacağız, peki başkasının yanında söylediği zaman?..”

Gıybet olur. “Filanca adam şu günahı işlemiş.” diye söylemeyeceğiz. Günahını örtmeye çalışacağız. Yutkunacağız, lafı eveleyeceğiz geveleyeceğiz, onun ayıbını ortaya dökmemeye çalışacağız, örteceğiz. Söylersen gıybet olur.

Gıybet denilen şey ne ki zaten? Birisinin bir günahı olacak, ayıbı olacak, onun gıyabında söyleyeceksin. Söylersen gıybet olur.

Günaha razı olursa?

“—İyi ki yapmış, oh olmuş...”

O zaman da yapmadığı halde, bu sefer o günaha ortak olur. Razı oldu çünkü... “Ben de olsaydım ben de yapardım, iyi yapmış.” deyince hadi günaha ortak oluverir.

O bakımdan günahkârı ayıplayamayız; yasak. Günahkârı çekiştiremeyiz; yasak. Günahkârın günahına razı gelemeyiz; yasak...

“—Ya ne yapacağız?”

Elimizde bir ihtimal kalıyor: Acımak, dua etmek, doğru yola çekmeye çalışmak.

Biz böyle olsaydık, böyle hayırlı insanlar olsaydık, ne iyi olurdu! Bak camiler dolusu müslümanlarız.

Bizim Ankara’da, Hacıbayram Camii’nde bir namaz kılınır; sokaklarda üstünde namaz kılsınlar diye kâğıt satarlar. Caddeler, her taraf insan dolar, caddelerde namaz kılınır. Cami az gelir, avlusu az gelir, caddeler dolar.

Bizim fakültede namaz kılınır, mescit dolar, koridorlar dolar, sınıflar dolar; cemaat koca binanın her tarafına yayılır. Cemaat çok...

Bu kadar çok insan, herkes bir düşmüşün elinden tutsa, kaldırsa çok iyi olur. Herkes bir kişiyi kurtarsa, bir sene uğraşıp kurtarsa bile, bir senede aktif müslümanın sayısı yüzde yüz artar.

Var mı yüzde yüz kâr eden başka bir iş?

Yüzde yüz artar. İkinci senede onlar da çalışsalar iki misli olacağı için, ikinci seneye müslümanlar yüzde dört yüz olur. Üçüncü senede artık insanın aklı hesaba ermez... Üç senede ortalık düzelir.

Hepimiz çalışacağız.

“—Hocam ben elin adamına gideyim de onu doğru yola çekeyim desem dilim dönmez, işi beceremem, aklım yetmez.”

Senin aklının yeteceği insan ailendir, çoluk çocuğundur. Onları idare ediyorsun ya. Hanımına söylersin, çoluğuna çocuğuna söylersin, ahbabın olan kimseye söylersin, dostun olan komşuna söylersin; onu çekersin, sen de öyle faydalı olursun.

Herkesin bir fayda sağlamak için çalışması lâzım. Bu böyle...

Damlaya damlaya göl olur. Herkes çalışınca olur.

Şimdi siz hepiniz müslümansınız, camiye gelmişsiniz, hadis dinliyorsunuz. Asıl bu hadislerin camiye gelmeyen, kahvede olan insanlara gitmesi lâzım. Onlar da buraya gelmez, biz de oraya gitmeyiz. Hadi bakalım bir çıkmaz içinde... Ben kahveye gitmem, onlar camiye gelmez.

Peki bu işin çıkış noktası ne?

Sizlersiniz. Arada onu siz yakalayacaksınız. Hocayı görünce korkar, sakallıyı görünce korkar, ürker, çekinir, “Aman beni müslüman edecek!” diye ödü patlar. Çekinir, hocadan korkarlar.

Müslüman olmuş çocuğu, anası babası akıl öğretiyor;

“—O kadar da müslüman olma!” diyor.

Ne kadar? Müslümanlık böyle gram gram ölçülecek dozajı, öyle mi? İnsan ya tam müslüman olur ya olmaz. “O kadar müslüman olma!” diyor.

“—E nasıl olacağım hacı amca veyahut amca?”

“—Eh işte zamanı gelince içki içersin, zamanı gelince ibadet edersin...”

Yazıklar olsun senin mantığına! Böyle mantık mı olur?

Öyle diyor. Var böyle diyenler, çok hem de! Bu dışarıda, bu camide değil. Bu camideki bilir ama dışarıdaki insanın kafası bozulmuş, çarpılmış, terazisi oynamış, doğru tartmıyor.

Onun için yavaş yavaş, yumuşaklıkla, kızmadan, darılmadan... Allah razı olsun bazı arkadaşlar, hapse giren kimseleri anlatıyorlar, hapisten kazanmış çıkıyor. Hapiste herkesi tevbe ettirmiş, namaza başlattırmış, cemaatle namaz kılmışlar. Allah sokmuş oraya ki, oradakiler faydalansınlar biraz...

Bizim arkadaşlardan bir tanesi Almanya'dan gelirken Bulgaristan'da bir kaza yaptı. Bulgarlar dışarı çıkartmadılar; muhakeme olacak filan diye bir ay, iki ay orada kaldı. Hoca kendisi. Bulgarlar çıkartmıyorlar kaçmasın diye.

Ama Allah nasib etmiş, o da orada Ramazan gelince namaz kıldırmış, vaaz etmiş. Oradaki Müslümanlar:

“—Seni bize Allah gönderdi, Allah senden razı olsun!” demişler durmuşlar.

Demek ki trafik kazasında başka bir şey var. Yoksa Bulgarlar insanı bir ay tutarlar mı memleketinde? Bir kapıdan girip öbür kapıdan hemen çıkartmaya bakıyor. Yan yola sokurtmuyor...

Hâsılı, hepimiz çalışacağız. Çalışırsak iyi olur inşaallah.

Bu hadisi unutmayın!

Peygamber Efendimiz:

“–Cennete ancak merhametli insan girecek.” dedi.

Sahâbe-i kirâm da dediler ki:

“–Yâ Rasûlallah, hepimiz merhametliyiz!”

“–Hayır, umuma karşı, herkese karşı merhametli olmadıkça olmaz!” dedi.

Herkesi seveceğiz. Günahkârıyla, namazlısıyla namazsızıyla, hatalısıyla kusurlusuyla, sana yan bakanıyla beraber hepsini seveceksin! Herkesin hayrını isteyeceksin! Herkese acıyacaksın, merhamet edeceksin!

“–Neden?”

Bu eğri yolda giderse cehenneme gider diye. Öyle olmadığı zaman olmaz.

İmam Gazâlî Hazretleri diyor ki;

“–İyi kimseleri arkadaş edin, sâlih kimselerle arkadaş ol! Kötü insanlarla arkadaş olma!”

Bunu hep deriz, çocuklarımıza deriz, kendimiz de dikkat ederiz. Pekiyi iyi kimseyle arkadaş oldum, o iyi kimse sonradan bozuldu, ne yapacağım şimdi? Namaz kılıyordu bıraktı, içki içmezdi içkiye başladı, sapıttı oynattı... Yanlış gidiyor. Ne yapacağım?

İmam Gazâlî diyor ki:

“—İşte senin arkadaşlığının o zaman işlemesi lâzım! Sen o arkadaşın yanlış yola gidiyor, ölecek, cehenneme gidecek, cezalara uğrayacak diye, onu o yanlışından döndürüp doğru yola getirinceye kadar uğraşacaksın, peşini bırakmayacaksın!”

Bizim memleketimizde kapı kapı dolaşıyorlar da bâtil hıristiyan mezheplerini telkin ediyorlar.

Geçen gün gazetede vardı, “Benim yuvam yıkıldı.” diyor bir baba, “Aman siz dikkat edin!” diyor. “Benim iki çocuğumu elimden aldı, hıristiyan mezhebi, çocuklarım gitti, yuvam yıkıldı.” diyor.

Onlar kapı kapı dolaşıyorlar da yuva yıkıyorlar, evlâtlarımızı elimizden alıyor; bizim pak inancımızı bıraktırıp bâtil, saçma sapan puta taptırıyorlar. Onlar öyle çalışıyor, biz çalışmıyoruz.

Bizim hacı dedelere, hacı amcalara bakıyorum; caminin avlusuna oturmuşlar. Bir kasabaya gidiyorum, bir köye gidiyorum; kavak ağacını kesmişler, devrilmiş, üstüne oturmuşlar, kumrular gibi sıra sıra, sıra sıra dizilmişler, oturmuşlar, ellerinde değnek, malayani konuşuyorlar.

Yahu gir içeriye, tesbih çek, Kur’an oku! Veyahut içeri girme, dışarıda dolaş, bir işe yara... Bilgin var, görgün var, sakalın ağarmış, hayatı görmüş geçirmişsin. Tesiri kalmamış.

Yaşlılar eskiden cemiyetimizin direğiydi. Söz onlarındı.

Küçüklere:

“–Kenarda dur, büyükler varken küçükler konuşmaz!” denilirdi.

Şimdi büyüklere deniliyor ki:

“–Küçükler varken büyükler konuşmaz, susun.”

İş tersine döndü. Sakallı hiçbir şeye karışmıyor. O da kaderine razı gelmiş, tamam, büyüklerin sözünü dinleyen yok, o da konuşmuyor.

Öyle şey olur mu? Sen babasın, dedesin, amcasın... Müdahale edeceksin, çalışacaksın, hayrı öğretmeye gayret edeceksin, üzerine düşen hizmeti yapmaya çalışacaksın!

Allah-u Teâlâ Hazretleri mes’uliyetini idrak eyleyip, yolunca çalışmayı cümlemize nasib eylesin...

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti’l-fâtiha!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

20. 04. 1986 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

